

Prepričan pa sem o najboljšem piščevem namenu. Mlajše učiteljstvo vestno in v polnem obsegu vrši svojo dolžnost tako v šoli, kakor tudi izven nje, na prostnem polju. Res je vojna mnogo zakrivila že pri izobrazbi mlajšega učiteljstva vsled skrčenega pouka in deloma skrajšane študijske dobe, dalje z vojaškim službovanjem od dveh, treh ali celo štirih let, katero je pustilo skoro vsakemu posledice na zdravju, čeprav mu je bila drugače sreča mila.

Res je pa tudi, da je sedanje mizerno stanje učiteljstva v prehrani in stanovanju — da ne govorim o obleki in drugih potrebščinah — mnogo krivo, če ne more učiteljstvo vršiti svojega dela v takem obsegu, kakor bi bilo to pri boljših gmotnih razmerah mogoče.

Ta črv razjeda učiteljstvo še od prava sem, tudi v tistih kratkih mesecih, ko so nam vsi stanovi brez razlike zavdali naše nekoliko zboljšano gmotno stanje. Že takrat se je učiteljstvo skoro povsod na deželi, kakor seveda tudi v mestih, poleg svojega dela v šoli in izven nje borilo s težkočami v prehrani in stanovanju, zlasti pa novodošlo mlajše učiteljstvo.

Po naših vaseh je žalibog vsaka druga hiša gostilna, ali hrane ne dobi učitelj nikjer, kvečjemu v eni sami gostilni, še manj pa stanovanja. In če se mu konečno kje posreči jo najti, nastavi gostilničar tako ceno, da človek nehotne začne računati, bo li zadostovala mesečna plača samo za hrano.

Se huje pa je s stanovanjem. Sempatja se že dobi v vasi kaka soba brez peči. Za srečnega se lahko šteje tisti, kdor dobi v novem kraju sobico s pečjo in posteljo, dočim so družinska stanovanja tudi na deželi bele vrane. Kakšno vlogo igra pri oddajanju stanovanj politična mržnja do učiteljstva, o tem bi se dalo mnogo govoriti. Vsak drugi ima v vasi prednost pred učiteljem, kar se tiče stanovanja. V tem oziru so drugi javni nametščenci na deželi veliko na boljšem; kjer je orožniška postaja ali finančna kontrola, tam je tudi stanovanje za osebo, da ne govorim o farovžih, kjer dobi novodošli kaplan sigurno stanovanje in hrano.

Učitelj pa pride z dekretom v nov kraj, kjer naj si išče stanovanja, kakor ve in zna. Umljivo, da mu šolski voditelj pomaga pri tem poslu, vendar bi bilo potrebno, ko bi le-ti malo bolj informirali nadzornike glede prehrane in stanovanja. Vemo, da ni šolski voditelj dolžan skrbeti za stanovanje, temveč krajni šolski svet, ali to reče lahko samo oni, kdor s poslednjim ni imel nikoli in nikjer nič opraviti.

Zgodilo se mi je neke, da me je šolski vodja dirigiral v prostrano podstrešno sobo brez peči in to v zimi s cinično pripombo: »Saj ste bili vojak; saj ste navedeni mrza.« Kaj sem hotel, vdal sem se! No, posledice so bile kmalu tu: po komaj ozdraveli pljučni bolezni, sem nanovo obolet. Pripominjam pa takoj, da je sedaj v tistem kraju po nadučiteljevi zaslugi izvrstno preskrbljeno za prehrano in stanovanje učiteljstva. Zopet v drugem kraju ni imelo učiteljstvo nikjer v vasi nobenega kredita, ker sta dva tovariša prednika pustila dolgeve na hrani in stanovanju. To je tudi poglavje, ki ga nečem načeti. Kako pride naslednik od tega, da ne dobi hrane radi lahkomišelnosti njemu popolnoma neznanih tovarišev. Ali je potem čudno, če nestalno učiteljstvo nima nikjer obstanka?

Po dolgem trudu dobiš definitivno mesto! Ko prideš tja, izveš vso dobroto, ki te čaka. Pravega stanovanja pravzaprav ni, izdatki za prehrano bi pa presežali mesečne dohodke. Slab utis napraviš, če si hočeš pomagati na kak način potom oblasti, četudi iz dežja pod kap. Nihče ne hodi rad na »okrajni« ali »višji«, vsaj jaz se težko pripravim na tako pot, ker sem mnenja, naj vsak ostane na svojem mestu; povsod je enako.

Po naših krajih se silno občuti pomanjkanje stanovanj v šoli, kar bo treba pri novih stavbah upoštevati.

Za »ogrev«, ki nam baje pripada po srbskem zakonu, bo tudi treba narediti odločne korake. Nezakurjena soba pozimi po mojem mnenju ni stanovanje. Od tod izvirajo bolezni in tisti številni dopusti. Isto je tudi s slabo prehrano. Kjer je nevdržljivo stanje glede hrane in stanovanja, tja naj se učnih oseb sploh ne pošilja. Sicer bi se pa dalo v marsikaterem kraju z nadučiteljevo pomočjo in dobro voljo celokupnega tamošnjega učiteljstva marsikaj izboljšati glede prehrane, kakor tudi stanovanja. Predvsem mislim tu na skupne obede takozvane »menze«. Saj ni treba delati ravno v izgubo in hrana je lahko preprosta. S tem bi se učiteljstvo izognilo različnim podeželskim pijavk, bi se

obenem osamosvojilo in ugled bi se dvignil.

Orožništvo celo mora imeti svojo kuhinjo. Tako bi tudi političnim nasprotnikom odvzeli močno orožje. Ravno tako je pri stanovanjih. Dve ali tri tovarišice v enem stanovanju, bi si delile stanarino kakor tudi kurjavo. Tako bi dobil novodošli tovariš ali tovarišica prostor, ker mora tudi priti nekam pod streho. To se že tudi ponekod prakticira. Nečem nikomur vsiljevati mnenja ali dajati nasvete, le lastne izkušnje po večih krajih so me napotile do teh besedi.

Kjer ni pravega stanovanja in reda v prehrani, tam učiteljstvo ne more vršiti svoje naloge s tako intenzivnostjo, kakor bi bilo to sicer mogoče. Nikdar in nikjer nisem imel neprilike glede harmonije z ostalim učiteljstvom na šoli, tudi sedaj ne, težkoče v prehrani in stanovanju pa skoro povsod.

Šolska oblast naj tudi pri razpisih poda točne podatke glede prehrane in stanovanja.

Iz Čehoslovaške republike.

—**Či Učitelj(ce) - poslanci v Čehoslovaški.** V čehoslovaškem parlamentu je 16 učiteljev - poslancev, in sicer: 1. Daniel Ertl, učitelj, Lieskovec, župa XVIII.; 2. Jozef Fischer, riaditel-učitelj, Slavkov u Karlovych Varov; 3. Antonin Hamko, učitelj, Žilina; 4. Max Hoffmann, odbor-ny učitelj, Dolny Tannvald 306; 5. Jozef Haken, učitelj, Jičín; 6. František Honser, riaditel mešt. skoly, Praha I., Veleslavina 94; 7. Vaclav Jaša, učitelj, Zvojm, Palackého trieda; 8. Martin Orišek, učitelj, Brezova pod Bradlom; 9. Jozefa Roslova, odb. učitelka, Brno, Kralove Pole; 10. Augusta Rozsypalova, učitelka, Brevnov, klášter sv. Markety; 11. Olakar Schubert, riaditel škol, Štitary u Hostovne, Šumava; 12. Hugo Simm, odb. učitelj, Vrchoslavice u Jablce u U.; 13. Anna Sychravova, učitelka, Žižkov, Libušina 31; 14. Vaclav Veverka, riaditel pokr. skoly, Praha II., Školska 1; 15. Fr. Warmbrun, učitelj Smihov, Karlova 58; 16. Fr. Windirsch, riad. zimnej hosp. skoly, Liberec.

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

—**t Praktikanti (vajenci) na državno vinarsko in sadjarsko šolo v Mariboru** se sprejemajo tekom meseca februarja ali marca 1924. Pogoji: starost najmanj 16 let, dovršena najmanj ljudska šola z dobrim uspehom, telesna sposobnost. Prednost imajo kmetijski sinovi, ki ostanejo pozneje doma. Praktikanti obiskujejo jezikovni in računski pouk, drugače delajo z drugimi učenci zavoda praktično v vseh panogah šolskega gospodarstva pod strokovnim vodstvom. Za to dobivajo stanovanje in hrano brezplačno ter imajo prednost pri sprejemu za prihodnje šolsko leto 1924/25. kot redni učenci; v slučaju ubožnosti imajo potem tudi prednost pri podelitvi brezplačnih mest v zavodu in so ob zadovoljivem napredovanju oproščeni sprejemnega izpita. Je to najboljša pripravljalnica za resne kmetijske mladence s pomanjkljivo predizobrazbo za vstop v prvi letnik prihodnjega šolskega leta; bivši praktikanti so potem navadno najboljši redni učenci. Na celo polo lastnoročno pisane in kolkovane prošnje (kolek 25 dinarjev) za sprejem praktikantov je poslati ravnateljstvu državne vinarske in sadjarske šole v Mariboru najkasneje do 31. januarja 1924 s sledečimi prilogo: 1. krstni list, 2. domovnica, 3. zadnje šolsko izpričevalo in 4. spričevalo o navedenosti. Sprejem ali odklonitev se naznani pismeno.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

»NAŠE POKRAJINSKE SKUPŠČINE« UJU.

s posebnim ozirom na »Obmejno šolstvo« in delovanje narodnih obrambnih društev.

Prosim Vas g. urednik obelodaniti te moje skromne misli, katere izvirajo iz dobrohotnosti, ki pa nimajo namena kritikovati.

Predvsem moram povedati, da pišem kot obmejni šolnik. Pri dosedanjih pokrajinskih skupščinah se je mnogo, mnogo važnega obravnavalo in tudi sklenilo.

Ko je bila zadnja pokrajinska skupščina v Ptuj, sem bil presenečen, ker ni bilo na dnevnem redu točke »Obmejno šolstvo«, katerega je v Sloveniji dovolj in katerega stališče je precej težavno na severu, posebno pa v predelu od Šent Ilja v Slov. goricah do Gor. Radgone.

Prepričan sem, da se to ni izpustilo z dnevnega reda namenoma. Vsekakor je v bodočnosti potrebno večje pažnje polagati obmejnemu šolstvu. Po mojem mnenju bi morala imeti vsaka pokrajinska skupščina in kongres to točko na dnevnem redu. Pri takih skupščinah bi se dale razmere obmejnega šolstva razčistiti in tudi izboljšati. Ako ne bomo stajali te točke na dnevnem red naših skupščin, bo izgledalo, da se nahaja naše obmejno šolstvo na višku — kar pa žalibog ni res.

Seveda je naloga okrajnih društev obravnavati vprašanja v tem pravcu, posebno tam, kjer se nahajajo take šole. Taka poročila ali obravnave ostajajo le v stanovskem listu. Poročila pokrajinskih skupščin pridejo v širšo javnost in na ta način bi se tudi širši sloji začeli zanimati za to vprašanje. Več zanimanja bi lahko polagala na to vprašanje tudi naša narodna obrambna društva, kakor družba sv. Cirila in Metoda, Jugoslov. Matica itd. S takim postopanjem bi se indirektno vplivalo na omenjena društva, da ne bi popolnoma pozabila na naše obmejno šolstvo.

Narodno obrambna društva imajo v prvi vrsti skrbeti za šolstvo v neodrešenih krajih. Mislim pa, da ni krivično, če mi prosimo eno desetino dohodkov teh društev tudi za naše obmejno šolstvo, katero je potrebno podpre, kajti skoraj vse šole na našem severu so bile za časa Avstrije, če ne direktno, vsaj indirektno podpirane od nemških obrambnih društev. Knjižnice teh šol, bodisi mladinske ali učiteljske, so bile večinoma nemške, kar pa je bilo slovenskih, so tudi pisane le v nemškem duhu. Vsaka taka šola bi morala imeti šolski oder, da bi od tu začela vlivati patrijiotično čustvo otrokom in tudi starejšim. Kaj vse pomaga, če ni denarja!

So šole na severu, oziroma krajni šolski sveti, v katerih blagajne od prava sem ni stekel niti par novca, ker niso urejene davčne razmere. Kako naša taka šola uspeva, če se ima bojevati z vsemi mogočimi težkočami. Take šole so potrebne nujne, izdatne podpore. Izgovor, da se bodo ljudje razvredili samo na podporo, ni umesten. S takim podpiranjem se bomo ljudem prikupili — ne pa odtujili: ko bodo dovolj zavedni, bodo sami vzdrževali vse.

Tu ima odsek za obmejno šolstvo poverjenjstva UJU dovolj dela, da ukrene potrebno.

Naloga odseka za obmejno šolstvo je, da pride na lice mesta, si ogleda položaj ter ukrene, kar se mu zdi umestno. Učiteljsko društvo za Svetolenartski okraj je napravilo sledeč sklep: »Učiteljsko društvo Sv. Lenart v Slov. gor. bo vplivalo potom odseka za obmejno šolstvo na obrambno društvo »Jugoslovenska Matica« in družbo »Sv. Cirila in Metoda«, da naj eno izmed teh društev prevzame severno mejo v svojo skrb.«

Opomba: Še na nobeni skupščini ni bilo toliko govora o obmejnem šolstvu kakor ravno v Ptuj. V smislu novega poslovnika je deloval poseben »odsek za obmejno in neodrešeno šolstvo«, ki je napravil dalekosežne sklepe. Ti sklepi so bili s posebnim povdarkom natisnjeni v »Učit. Tov.« — po skupščini. Čudimo se torej gorenji trditvi, da se temu vprašanju ni posvetilo dovolj pažnje. — Uredn.

Splošne vesti.

— **ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE pok. ĐAVORINA TRSTENJAKA** na njegovi rojstni hiši na Krčevini pod Humom se vrši po raznih končnih dogovorih s hrvatskim udruženjem JU poverj. Zagreb definitivno na Binkoštni ponedeljek t. j. dne 9. junija 1924, na kar posebno opozarjamo. Vspored pride pravočasno. Relief na ploščo naredi ugleden umetnik, bivši pokojnikov učenec v Zagrebu. B. R. N.

— **Uradni list z dne 7. januarja 1924** prinaša naredbo o uradniških predujmih in kreditu za to, o čemer smo poročali že v zadnji številki.

— **Redukcija v ministrstvu prosvete.** Od 34.000 državnih uslužbencev, ki jih je v resortu ministrstva prosvete, je bilo reduciranih 300. S tem je redukcija končana. — N. P.

— **Redukcija uradništva.** V vseh ministrstvih se je izvršila redukcija uradništva. Reducirali so okoli 15.000 uradnikov. Tozadevni ukazi izidejo. Ministrski svet začne nato z razvrščanjem posameznikov v kategorije. To bo trajalo okoli 2 meseca, ker bo treba pregledati dokumente vsakega posameznega uradnika.

— **Uradniki brez kvalifikacije.** Prosvetno ministrstvo je imenovalo posebne

komisije, pred katerimi bodo polagali zrelostne izpite oni uradniki, ki po novem uradniškem zakonu nimajo zadostne kvalifikacije. Doslej se je javilo že več kandidatov prosvetnemu ministrstvu, da polože predpisane izpite.

— **»Orli« dobe državno podporo.** Minister prosvete g. Miša Trifunović je odobril, da se Orlovski zvezi v Ljubljani podeli podpora pet tisoč dinarjev.

— **V ravnanje vsem tovarišem in tovarišicam v Ljubljani.** Za leto 1924. sestavi odbor ljubljanskega učiteljskega društva nove imenike. Glasom § 6., točke 1. pravil društva mora vsak član, ki hoče izstopiti iz društva, prijaviti svoj izstop, in sicer ustno dotičnemu poverjeniku na šoli ali pa pismeno društvemu tajniku. Zato vljudo prosim vse one tovariše in tovarišice, ki za l. 1924. izstopijo iz društva, naj se ravna po zgoraj omenjenem članu. Vsi oni tovariši in tovarišice pa, ki ne službujejo na osnovnih šolah, naj nemudoma javijo svoj eventualni izstop pismeno društvemu tajniku, da jih črta in ustavi stanovske liste. **Kdor ne prijavi svojega izstopa, se smatra članom tudi za leto 1924.** Novo pristopivši člani naj prijavijo svoj pristop po dopisnici društvemu tajniku J. Lenarčiču, Rožna ulica 13, ne pa glavnemu tajniku pov. UJU, da ne bo eventualnih pomot. **Tajnik.**

— **»Prerod« in učiteljstvo.** Uredništvo »Preroda« nam je poslalo dopis, v katerem opravičuje slučaje, ki smo jih mi grajali v predzadnji številki. Radi tesnega prostora ne moremo navesti dolgega dopisa, zadoščali bodo pa zadnji odstavek, v katerih označuje uredništvo svoje postopanje v bodoče in ki se glase: »Da bi »Prerod« blatil učiteljski stan, to bi bila največja nespamet. Kajti ravno na učiteljsstvu je največje ležee, ali bomo vzgojili naš narod v treznosti ali ne. Če ne bomo pri mladini dobro zastavili, ne pridemo nikjer do cilja. Podpisnemu uredništvu se zdi popolnoma umljivo, ako se učitelj oglasi v obrambo časti svojega stanu. Vendar se mu zdi, da bi bilo bolje, da je opozoril »Prerod« sam: Pazi, kaj pišeš o nas, sicer ti list vrnemo! **Podpisano uredništvo tudi radevolje obljubi, da bo na to pazilo in čislana učiteljskega stanu nikdar ne bo dalo sramotiti.** — Če pa kak posameznik kaj zgreši, mora pa seveda imeti zanj isto mero kakor za druge.* Iz iste zadnje številke »Preroda«, kakor tudi iz drugih, je jasno razvidno, da hoče »Prerod« biti objektiv in da obsoja, kar je obsodbe vrednega, ne ozi-raje se na lice kakega posameznika ali celo korporacije. — To priliko porablja podpisano uredništvo, da izreče še tole svojo upravičeno željo: Po vseh šolah je predpisan in resnično potreben pouk o alkoholizmu. Učitelj pa, ki hoče o tem predmetu poučevati, mora imeti za pouk o alkoholizmu kaj gradiva pri roki. Iz tega razloga bi bilo prav in naravnost potrebno, da bi imel in čital »Prerod« vsak učitelj. — četudi ni sam naročen. Naroči naj mu ga krajni šolski svet! Treznost in z njo združena dostojnost mladine sta vredna te naročnine. Podpisano uredništvo končno gg. učitelje in učiteljice vljudo naproša, da bi pri »Prerodu« tudi sodelovali. Pišite, prosimo, čislana gospoda, v list! Poročajte o svojem delu, o pouku o alkoholizmu, o organizaciji »Mladih junakov«, o skušnjah, o uspehih, o težkočah in neuspehih. To sodelovanje in poročanje bo dalo vzpodbudo tovarišem in »Prerod« bo list, ki ga bo učiteljstvo rado vzelo v roke in težko pogrešalo. Saj delata »Prerod« in učiteljstvo končno za isti cilj — vzgojo naroda.

Uredništvo »Preroda«.
= **NAROČNIKOM »UČITELJSKEGA KOLEDARJA«.** Prvi naročniki so prejeli te dni »Koledar« naravnost iz Beograda. Kdor ga še ni plačal, naj vpošlje takoj znesek 15 Din, in sicer NE centrali v Beograd, temveč podpisnemu naslovu, ki je odgovoren za plačilo. Prosim točnosti, da ne bomo imeli še s to zadevo nepotrebnih skrbi in sitnosti. Kdor ni v redu prejel »Koledarja«, naj ga pri nas reklamira. **Tovariš(ce), ki so naročili »Koledar« tikoma pred božičnimi počitnicami ali pozneje, prejmejo Koledar tekom dobrega tedna.** — Glavno blagajništvo UJU, poverjenjstvo Ljubljana.

— **Pravilnik za zavode za gluhone-me.** V prosvetnem ministrstvu pripravlja-

* Naj se ga le imenoma navede, da se izkaže istina in da se dotičnik lahko brani: enaki pavšalni napadi so pa lahko tudi izmišljotina, s katero se blati ves stan, v takih slučajih bo vedno naš list najostreje nastopil zoper krajo naše stanovske časti. **Uredništvo.**